

Clubhouse International

Työpainotteinen päivä
Miten kolme sanaa voi merkitä niin paljon?

(Work Ordered Day – How Can Three Simple Words Have So Much Meaning?)

Melanie Sennett, Stepping Stone Clubhouse

Yli 60 vuoden ajan työpainotteinen päivä on näytellyt keskeistä roolia tuhansien mielenterveysongelmista kärsivien ihmisten tiellä kuntoutumiseen. Käsitteen taustalla ovat ennen muuta olleet sellaiset jäsenten vahvuudet, taidot ja kyvyt, joita tarvitaan Klubitalon päivittäisessä toiminnassa. Tämän lisäksi runsaasti painoa ovat saaneet jäsenten tarpeet, jotka tähtäävät työllistymiseen. Olemme kuitenkin todenneet, että saadaksemme käsitteen vastaamaan yhä paremmin mielenterveysongelmien kanssa painiskelevien jäsenten tarpeita, meidän tulee jatkaa eteenpäin.

Tällä hetkellä Klubitaloissa huomion kohteeksi ovat nousseet myös uudet tarpeet. Näihin kuuluvat hyvinvointi, terveys, jäsenten auttaminen opintojen täydentämisessä sekä asumiseen liittyvissä asioissa ja niiden taitojen omaksumisessa, jotka tuovat internetin mahdollisuuden jäsenten ulottuville mahdollisimman laajasti. Monissa Klubitaloissa tämä on tapahtunut erilaisten asiantuntijoiden avustuksella ilman samanlaista jäsenten panosta, joka on kaikille tuttua esimerkiksi työstä ravintolayksikössä, jäsenten etujen ajamisessa tai muissa klubitalotöissä. Yhteisömme keskeinen haaste onkin näiden mahdollisuuksien yhdistäminen työpainotteiseen päiväämme, eikä luottaa vain Klubitalon ulkopuolisiin asiantuntijoihin tai sellaisiin tahoihin, joiden panos on kapea-alainen ja väistämättä estää jäsenten osallistumista.

Toisaalta, ennen kuin kykenemme todella yhdistämään sellaisia alueita kuin hyvinvointi, tuettu opiskelu ja asuminen Klubitalon toimintaan, meidän on ymmärrettävä syvällisesti mistä työpainotteisessa päivässä on kysymys.

Työpainotteinen päivä on joustava ja jäsen voi osallistua Klubitalon työhön monella eri tavalla. Jäsenet voivat vapaasti päättää tehtävät, joihin he haluavat osallistua ja henkilöt, joiden kanssa he haluavat työskennellä. Jäsenen kannalta katsottuna mahdollisuuksia on todella paljon. Tässä suhteessa Klubitalot eroavat selkeästi perinteistä toimintamalleista, joissa kaikki ohjelmaan osallistujat joutuvat noudattamaan samaa ohjelmaa ja aikataulua, vaikka heidän yksilölliset tarpeensa poikkeaisivat suurestikin toisistaan.

Mikä siis tekee Klubitalojen työpainotteisesta päivästä niin erilaisen, joustavan ja runsaasti mahdollisuuksia tarjoavan? Vastauksen hakeminen voidaan aloittaa purkamalla käsite osiin: **työ – painotteinen – päivä (work – ordered – day)**.

TYÖ

Työ kuuluu olennaisena osana jokaiseen yhteiskuntaan. Olimmepa sitten Euroopassa, Iso-Britanniassa, Aasiassa, Australiassa tai Uudessa-Seelannissa, halu tehdä työtä on asia, jota kaikkialla arvostetaan. Kun tapamme ensimmäistä kertaa uuden ihmisen, hän

Clubhouse International

Työpainotteinen päivä
Miten kolme sanaa voi merkitä niin paljon?

(Work Ordered Day – How Can Three Simple Words Have So Much Meaning?)

Melanie Sennett, Stepping Stone Clubhouse

yleensä esittää meille hyvin nopeasti tutun kysymyksen: ”mitä sinä teet?” Meitä kaikkia arvostetaan enemmän tai vähemmän työmme tai ammattimme perusteella, halusimme tai emme. Se, keitä olemme, määrittäyty yleensä työmme kautta.

Työpainotteisen päivän taustalla on ajatus siitä, että jäsenellä sairauden tilasta riippumatta on aina sellaista annettavaa, jota Klubitalolla tehtävien töiden suorittamisessa tarvitaan. Näkemys siitä, että jokaista jäsentä tarvitaan ja odotetaan pitää sisällään ajatuksen, että Klubitalolla on tekemistä kaikille, jotka sitä haluavat. Juuri tunne siitä, että kuuluu johonkin on tärkeää, ja viime kädessä auttaa jäsentä parantamaan omanarvontuntoaan ja itseluottamustaan.

Standardissa 19 sanotaan: ”Kaikki Klubitalon työ on suunniteltu antamaan jäseniä saamaan takaisin omanarvontuntonsa, itseluottamuksensa ja mielekkyyden elämälleen. Sen tarkoitus ei ole olla mihinkään tiettyyn työhön valmentavaa koulutusta.”

Miksi työ ei tähtää mihinkään erityiseen tehtävään? Yksi tärkeimmistä syistä on se, että useilla mielenterveysongelmien kanssa painiskelevilla ihmisillä on monipuolista ammattitaitoa, mutta sairaus on vienyt mukaan heidän omanarvontuntonsa ja hämärtänyt elämän tarkoituksen. Aivokirurgin taidoista ei ole mitään hyötyä, jos puuttuu rohkeutta astua ulos kotiovesta tai olla tekemisissä muiden ihmisten kanssa. Työpainotteisen päivän keskeinen tarkoitus on auttaa jäseniä ensin tuntemaan olonsa paremmaksi, jonka jälkeen henkilö voi miettiä mitä seuraavaksi haluaa tehdä. Omanarvontunnon, itseluottamuksen vahvistuminen ja elämän tarkoituksen uudelleen löytäminen muodostavat sen perustan, jonka pohjalta jäsen voi alkaa esimerkiksi työllistymistä tai opiskelua koskevien tavoitteiden asettamisen.

Mitä Klubitalon työ on?

Standardissa 16 todetaan seuraavasti: ”Klubitalolla tehdään yksinomaan työtä, joka syntyy Klubitalon toiminnasta ja klubitaloyhteisön kehittämisestä.”

Työpainotteisen päivän tulee olla merkityksellinen ja siihen kuuluvan työn täytyy tuntua tärkeältä. Työn on oltava todellista ja Klubitalon vaatimaa, ei sellaista, jonka henkilökunta synnyttää vain pitääkseen jäsenet työn touhussa ja saadakseen ajan kulumaan paremmin. Mikäli työtä ei koeta merkitykselliseksi, eivät jäsenet perustellusti myöskään ole kiinnostuneita sen tekemiseen. He pitkästyvät helposti ja jättävät tästä syystä työn usein kesken. Yksi henkilökunnan suurimmista haasteista onkin merkityksellisten tehtävien löytäminen jäsenille sekä jäsenten mukaan ottaminen näiden tehtävien tunnistamisessa.

Clubhouse International

Työpainotteinen päivä
Miten kolme sanaa voi merkitä niin paljon?

(Work Ordered Day – How Can Three Simple Words Have So Much Meaning?)

Melanie Sennett, Stepping Stone Clubhouse

Standardissa 20 puhutaan jäsenten mahdollisuudesta osallistua kaikkiin Klubitalon töihin, kuten hallintoon, tutkimukseen, jäseneksi ottamiseen ja perehdyttämiseen, yhteydenpitoon, henkilökunnan palkkaamiseen ja arviointiin, suhdetoimintaan, edunvalvontaan ja Klubitalon vaikuttavuuden arviointiin. Mikäli jäsenillä on mahdollisuus olla mukana kaikessa Klubitalon toiminnassa, seuraa tästä, että mielekästä tekemistä on yllin kyllin.

PAINOTTEINEN

Työpainotteinen päivä tulee järjestää tavalla, joka saa aikaan mahdollisimman monen jäsenen osallistumista tukevan rakenteen työyksikössä. Ajatellaanpa, että olemme automatkalla paikassa, jossa emme aikaisemmin ole käyneet. Vieraalla paikkakunnalla liikkuminen saattaa olla kuljettajalle ahdistava kokemus, jos ei tiedä mihin suuntaan pitäisi ajaa. Ajettuamme ympyrää, osaamatta valita oikeaa tietä olemme lopulta niin eksyksissä, että joudumme pysähtymään ja kysymään tietä.

Hansikaslokerossa olevan kartan avaaminen olisi säästännyt suurelta vaivalta. Se antaa nopeasti kuvan tuntemattomasta alueesta. Löydettyämme määränpään nimen kartalta, lyhin ajoreitti paljastuu nopeasti ja löydämme perille. Emme enää ole eksyksissä.

Vieraassa ympäristössä tarpeellisen kartan tavoin työpainotteisen päivän rakenne nostaa esiin kussakin yksikössä tehtävät työt. Rakennetta voidaan verrata piirustuksiin. Niiden avulla jäsenet voivat itse päättää, mikä heitä eniten kiinnostaa. Tämä puolestaan vähentää epävarmuutta, joka liittyy uuteen ympäristöön. Kyetäkseen toimimaan jäsenten ehdoilla, yksiköiden tulee kiinnittää erityisesti huomiota tapaan, jolla tarjolla olevat työt ovat mahdollisimman havainnollisessa muodossa jäsenten tarkasteltavissa. Erilaiset opasteet ja niiden luova käyttö ovat osoittautuneet hyödyllisiksi. Samaa tarkoitusta palvelevat erilaiset tehtävälomakkeet ja työjaoissa käytettävät taulut, joissa yksiköiden tehtävät on kuvattu.

Standardi 18 kertoo, että ”Klubitalo on organisoitu yhdeksi tai useammaksi työyksiköksi, joissa kussakin on riittävästi henkilökuntaa, jäseniä ja mielekästä työtä täysipainoisen ja sitoutumista tukevan työpainotteisen päivän toteuttamiseksi.” Tämä standardi kiteyttää työpainotteisen päivän keskeiset osatekijät, jotka muodostuvat henkilökunnasta, jäsenistä ja mielekkästä tekemisestä. Jokainen niistä on tarpeen, jotta yksikkö voisi toimia menestyksellisesti. Toinen standardiin sisältyvä tärkeä ulottuvuus on vuorovaikutus. Yksiköiden kokoontumiset tarkoittavat sitä aikaa, jolloin koko yksikkö on koossa ja tutustuu toisiinsa sekä selvittää mitä itse kukin on tekemässä. On tärkeää nähdä se

Clubhouse International

Työpainotteinen päivä
Miten kolme sanaa voi merkitä niin paljon?

(Work Ordered Day – How Can Three Simple Words Have So Much Meaning?)

Melanie Sennett, Stepping Stone Clubhouse

aikana, jolloin työntekijät ja jäsenet auttavat toisiaan ja jäsenet löytävät mielekästä tekemistä itselleen.

Työpainotteisen päivän rakenne merkitsee sitä, että kaikki ovat perillä siitä, mitä yksikössä on meneillään eivätkä vain ne, joilla sillä hetkellä on tekemistä. Rakenne saa aikaan sen, että jäsenet luottavat itseensä eivätkä ole riippuvaisia ohjaajista. Tämä edistää myös parityöskentelyn toteutumista yksikössä.

PÄIVÄ

Käsitteen viimeinen osa, päivä, viittaa yksinkertaisesti siihen, että työpainotteinen päivä toteutetaan päivän aikana. Standardissa 17 sanotaan, että ”*Klubitalo on avoinna vähintään viitenä päivänä viikossa. Työpainotteinen päivä vastaa tavanomaisia työaikoja.*” Tämä standardi viittaa työpainotteisen päivän yhteyttä työviikkoon. Näin työpainotteinen päivä tarjoaa jäsenille mahdollisuuden osallistua mielekkääseen ja järjestelmälliseen toimintaan samoina aikoina, joita muukin yhteiskunta noudattaa. Omassa Klubitalossamme kysymme usein toisiltamme: ”mitä todellisessa elämässä tapahtuu?”. Vaikka tiedämmekin, että emme ole mukana siinä, joudumme tämän kysymyksen edessä miettimään, mitä työelämässä ympärillämme tapahtuu maanantaista perjantaihin, kahdeksana tuntina päivässä. Klubitalon on kyettävä samat mahdollisuudet jäsenilleen. Tänä aikana toiminnan painopiste on työnteossa. Monet Klubitalot toteuttavat erilaista vapaa-ajan ohjelmaa iltapäivisin. Jälleen on syytä esittää kysymys: ”Mitä todellisessa työelämässä tapahtuu?” Tuskinpa pörssiyhtiössä lopetetaan hommat ja aletaan tehdä savitöitä tai pelata pöytätennistä.

Kysymys ei tietenkään ole siitä, meidän tulisi kaikessa seurata sitä, mitä työmarkkinoilla tapahtuu. Meillä kaikilla on omat tapamme ja tottumuksemme, jotka tekevät meistä sen, mitä ihmisinä olemme. Toisaalta se, että toiminnalla on merkitys ja selkeä päämäärä johtaa yleensä menestymiseen etenkin silloin päivittäinen toiminta on jäsennetty tavalla, jota Klubitaloissa noudatetaan.

Suuri osa siitä työstä, jonka jäsenten kanssa yhdessä teemme Klubitalolla auttaa jäseniä kuntoutumaan ja tulemaan jälleen osaksi muuta yhteiskuntaa. Mikäli päivän rakenne on samankaltainen muussa yhteiskunnassa noudatettavan käytännön kanssa, on polku kohti yhteiskunnan normaalia jäsenyyttä tasaisempi.

JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

Kun olemme nyt purkaneet käsitteen osiin, on syytä korostaa kaikkien osien olevan kiinteässä yhteydessä toisiinsa. Ne ovat kaikki tärkeitä. Hienoistakin töistä on vähän

Clubhouse International

Työpainotteinen päivä
Miten kolme sanaa voi merkitä niin paljon?

(Work Ordered Day – How Can Three Simple Words Have So Much Meaning?)

Melanie Sennett, Stepping Stone Clubhouse

hyötyä, jos niitä ei tarvita tai niillä ei ole merkitystä. Eikä merkityksellisenkään työ auta ketään, ellei sen tekemiseen ole riittävästi aikaa.

Loppujen lopuksi vankka työpainotteinen päivä johtaa jäsenten osallistumiseen ja sitoutumiseen. Mikäli yksikössä on riittävästi merkityksellistä työtä, johon henkilökunta ja jäsenet osallistuvat sekä selkeä yksikön rakenne, jäsenet haluavat osallistua yksikön toimintaan.

Työpainotteinen päivä auttaa jäseniä palauttamaan kyvyn tuntea olevansa arvokkaita ja että heillä on monia taitoja ja kykyjä tarjottavanaan. Työpainotteisen päivän synnyttämän itseluottamuksen ja omanarvontunnon myötä, jäsenet ovat paremmin varustettuja ottamaan seuraavia askeleita elämässään. Näitä voi löytyä vaikkapa opiskelun tai työelämänkin saralta. Yksi oman Klubitalomme jäsenistä nimeltään Andrew Strachan puhui Australiassa järjestetyssä kansainvälisessä seminaarissa kuntoutumisesta. Päätteeksi sopinee lainata hänen sanojaan: *”Klubitalo käyttää todellista kumppanuutta jäsentensä omanarvontunnon, itseluottamuksen ja kykyjen rakentamiseen samalla kun se vähentää huomion kiinnittämistä sairauden mukanaan tuomiin oireisiin, kadonneisiin tietoihin ja taitoihin. Klubitalo korvaa nämä puutteet toivolla, unelmilla ja mahdollisuuksilla.”*